

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

● **Του Κωνσταντίνου Κάζου**
Ιστορικού - Ερευνητή

Κεφάλαιο 1ο

Ο Μέγας Αλέξανδρος γεννήθηκε στην Πέλλα το 356 π.Χ., γιος του Φιλίππου, βασιλέα της Μακεδονίας, και της Ολυμπιάδος, κόρης του Νεοπτολέμου βασιλέα των Μολοσσών. Από την ηλικία των 13 χρόνων είχε διδάσκαλο τον μεγάλο σοφό Αριστοτέλη, ο οποίος διαδοχικά τον εισήγαγε στον πνευματικό κόσμο των Ελλήνων, όπως και στις θεωρίες περί πολιτείας εκείνων των χρόνων.

Ο Αλέξανδρος αντιλήφθηκε πλήρως τις διδασκαλίες του, εξ ίσου όμως αγάπησε τον ποιητή

Ομηρο, και ταύτισε την ψυχή του μ' εκείνη του ήρωα Αχιλλέα, στην πράξη όμως, στα πολιτικά και στα στρατιωτικά ζητήματα, ακολούθησε τις αντιλήψεις και διδαχές του πατέρα του.

Αναγορεύθηκε στην Κόρινθο στρατηγός αυτοκράτωρ της Ελλάδος στον πόλεμο εναντίον της Περσίας το 336 π.Χ. Την άνοιξη του 334 π.Χ. συγκέντρωσε και επιθεώρησε μεταξύ Πέλλας και Αμφίπολης εκείνο τον επιλεγμένο στρατό, που θα διεξήγαγε προς τούτο τις αναγκαίες και απαιτούμενες πολεμικές επιχειρήσεις.

Ο στρατός αυτός διεπεραιώθηκε από την Ευρωπαϊκή πόλη της Σηστού στην Ασιατική πόλη της Αβύδου, και εκεί, μετά από τη νέα επιθεώρηση καταμέτρησης, βρέθηκε να μην υπερβαίνει,

σύμφωνα με τις διάφορες σωζόμενες αριθμητικές εκτιμήσεις, τους 40.500 έως το ανώτερον 48.450 άνδρες. Εκ πρώτης όψεως φαινόταν δυσανάλογα μικρός για την αποστολή, που είχε αναλάβει. Η μεγάλη διαφορά όμως ήταν ότι τον διοικούσαν επιφανείς άνδρες, όπως ο Παρμενίων, ο Φιλώτας, ο Κάλλας, ο Κάσσανδρος, ο Ηφαιστίων, ο Πτολεμαίος, ο Λάγος, ο Κρατερός, ο Περδίκκας, ο Λυσίμαχος και πολλοί άλλοι.

Χαρακτηριστικό όλων αυτών γνώρισμα ήταν ότι δεν σταμάτησαν για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα να συμμετέχουν σε βαρύντατους αγώνες, έχοντας αποκτήσει έτσι και εμπειρία και δεξιότητα, απέναντι στις οποίες μόνο ελάχιστοι Μήδοι ή Πέρσες μεγιστάνες μπορούσαν να συγκριθούν προσωπικά.

Το μεγαλύτερο όμως πλεονέκτημα αυτού του στρατού ήταν το δαιμόνιο στρατηγικό πνεύμα του μεγάλου του αρχηγού.

Ο Αλέξανδρος, βλέποντας ότι στη θάλασσα ήταν ασθενέστερος του αντιπάλου του, έβαλε σαν πρώτο και κύριο σκοπό του να αφαιρέσει από τους Πέρσες τη δυνατότητα χρήσης γι' αυτούς όλης της δυτικής παραλίας, και γι' αυτό τα τρία πρώτα χρόνια της εκστρατείας του ασχολήθηκε αποκλειστικά μ' αυτό, πετυχαίνοντας έτσι λαμπρά αποτελέσματα.

Ο σκοπός ολοκληρώθηκε, κατατροπώνοντας τους μεγιστάνες του Δαρείου στη μάχη του Γρανικού, τον ίδιο τον Δαρείο στη μάχη της Ισσοῦ και στη συνέχεια με την κατάληψη της Αίγυπτου. Στη δεύτερη φάση ανάπτυξης του εκστρατευτικού σχεδίου του νίκησε πάλι τον Δαρείο στα Γαυγάμηλα, και προήλασε στις αχανείς εκείνες εκτάσεις της Ασίας, κατακτώντας όλες τις χώρες γύρω από την Κασιπία, τη Βακτριανή και τη Σογδιανή.

Το 327 π.Χ. κυριεύει τα πάντα, και φτάνει μέχρι τον Ινδό ποταμό.

Όταν όμως προετοιμαζόταν να τον περάσει, πρώτη φορά από την αρχή της εκστρατείας του αξιωματικοί και στρατιώτες εκδήλωσαν επίμονα τη δυσαρεσκεία τους για τους συνεχιζόμενους χωρίς διακοπή αγώνες, ζητώντας να σταματήσουν, γεγονός που κάνει τον βασιλέα Αλέξανδρο να οπισθοχωρήσει το 326 π.Χ.

Μετά από τρία χρόνια επιστρέφει στη Βαβυλώνα, όπου πεθαίνει τον Ιούνιο του 323 π.Χ. σε ηλικία 32 ετών, και αφού είχε βασιλεύσει 12 συνεχή

χρόνια. Σημαντικός λόγος, που συνετέλεσε στον θάνατό του, ήταν η αγωνία, που τον είχε καταλάβει, αναλογιζόμενος ότι κανένας δεν ήταν ικανός να συνεχίσει το μεγάλο έργο του.

Και πράγματι το αχανές κράτος, που είχε δημιουργήσει, άρχισε να καταλύεται μετά τον θάνατό του. Η μνήμη όμως του μεγάλου ανδρός διαωνίστηκε στην Ιστορία, όχι γι' αυτό το κράτος, αλλά

Ψηφιδωτό Μεγάλου Αλεξάνδρου

διότι συνέβαλε ολοκληρωτικά στη διάδοση του ελληνισμού στην Ανατολή, γεγονός για το οποίο και εμείς θα αναφερθούμε με λεπτομέρειες.

Ο εξελληνισμός της Μικράς Ασίας ήταν σχετικά πολύ εύκολος, γιατί ήδη προ πολλού η παραλία της ήταν ελληνική. Ιδιαίτερα δε, μετά από την κατάληψη της ενδοχώρας, φυσικό ήταν να επικρατήσει ο ελληνισμός σε όλη την ευρεία εκείνη χερσόνησο.

Το περίεργο όμως ήταν το εξής γεγονός: Μετά από τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, που

Ο θάνατος του Μεγάλου Αλεξάνδρου

είχε σαν συνέπεια τον διαμελισμό του κολοσσιαίου αυτού δημιουργήματος, σε όλη την υπόλοιπη Ασία και την Αίγυπτο εδέσποσαν οι Έλληνες δυνάστες, Σελευκίδες και Πτολεμαίοι, στη Μικρά Ασία όμως δεν προέκυψε, παρά μόνο ένας Έλληνας την καταγωγή, ο Φιλέταιρος, θησαυροφύλακας του Λυσίμαχου, ο οποίος υπήρξε και ο ιδρυτής του βασιλείου της Περγάμου. Οι διάδοχοι αυτού οικογένειες Ευμένειοι και Άτταλοι ανέδειξαν τη Νέα Ελλάδα, όπως τότε ονομαζότανε. Όλοι δε οι άλλοι, είτε ιθαγενείς, είτε από άλλα μέρη, εκτός ελληνισμού, έκαναν πολλά και θαυμάσια πράγματα σε ό,τι αφορούσε, όχι μόνο στη διάδοσή του, αλλά και στην ενισχύσή του επί πλέον.

Οι απόγονοι του Ζηπαίου βασιλείς της Βιθυνίας, οι Προυσίαι και οι Νικομηδεείς, τόσο πολύ εξοικειώθηκαν με τους Έλληνες, ώστε αργότερα ξεχάστηκε η καταγωγή τους από τους βαρβάρους, και οι χρονογράφοι τους αναφέρουν σαν προερχομένους από το γένος των Μακεδόνων.

Το ίδιο συνέβη και με τους δυνάστες του Πό-

ντου. Έστω και αν προήρχοντο από το γένος του Κύρου, μεταφύτεψαν και ανέπτυξαν συνολικά στο κράτος τους και την ελληνική παιδεία και τον τρόπο ζωής των Ελλήνων.

Στην πόλη Αμάσεια του Πόντου γεννήθηκε ο πλέον επιφανής γεωγράφος των Ελλήνων, ο Στράβων, στοιχεία δε της καταγωγής του παρουσιάζουν επιμειξία Ελλήνων και ιθαγενών, αλλά με επικράτηση στο κράμα αυτό του ελληνικού στοιχείου. Δεν είναι γνωστό ποιος είναι ο πατέρας του, αλλά η μητέρα της μητέρας του ήταν κόρη του Έλληνα Λαγέτα, σύζυγος όμως εγχωρίου ανδρός, δηλαδή από τη μητέρα του ο προπάππος του ήταν Έλληνας, ο δε παππούς του ιθαγενής.

Για την Καππαδοκία και τον εγχώριο ηγεμόνα Αριάραθο τον Ε' λέγει ο Διόδωρος ο Σικελιώτης κατά τη 2η εκατονταετηρίδα π.Χ. ότι **“ή παρὰ τοῖς Ἑλλήσι πάλαι λεγομένη Καππαδοκία τότε τοῖς πεπαιδευμένοις ἐμβιωτήριον ὑπῆρχεν”**.

Ο ελληνισμός όμως αυτός δεν έπαψε να προάγεται ούτε και κατά τη Ρωμαϊκή εποχή, παράδειγ-

μα τα Μάζακα έγιναν μεγάλη πόλη επί αυτοκράτορος Τιβερίου και μετονομάστηκαν σε Καισάρεια.

Επιφανέστεροι αυτής της χώρας Έλληνες Καππαδόκαι υπήρξαν ο Πausανίας ο περιηγητής, ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός, ο Απολλώνιος ο Τυανεύς και ο Καισαρείας Ευσέβιος.

Για να πάρουμε μια έννοια αυτής της ολοκληρωτικής αναμόρφωσης που έγινε στη Μικρά Ασία από την 3η εκατονταετηρίδα π.Χ. και μετά, ας δούμε σαν παράδειγμα πώς ήταν οι τότε πόλεις δευτέρου και τρίτου μεγέθους.

Για την Ταρό της Κιλικίας αρχαιότατη πόλη και τα μέγιστα ελληνική πολύ πριν από την 3η εκατονταετηρίδα π.Χ. εκφράζει ο Στράβων, που ήκμασε την 1η, τον θαυμασμό του για την ύπαρξη τόσο υψηλού επιπέδου, παιδείας και φιλοσοφίας, βεβαιώνοντας ότι οι κάτοικοί της ξεπερνούσαν κατά πολύ την Αθήνα και την Αλεξάνδρεια, καθώς και κάθε άλλη πόλη, που μπορούσε να συγκριθεί σε σχολές φιλοσόφων και διατριβές λογίων.

Εκεί γεννήθηκαν και άκμασαν οι φιλόσοφοι Ερμογένης, Διογένης και Πλουτιάδης, οι Στωικοί Αντίπατρος και Αρχέδημος, οι δύο Αθηνόδωροι, οι ακαδημαϊκοί Νέστωρ, Αρτεμίδωρος, και Διδώωρος, ο ποιητής Διονύσιος και πλήθος άλλων φιλολόγων που edίδασκαν ιδιαίτερα στη Ρώμη.

Έτσι λοιπόν εξηγείται πώς ο γεννηθείς και εκπαιδευθείς στην Ταρό Παύλος έγινε ο πιο εύγλωτος και έμπειρος των Αποστόλων στην ελληνική σοφία και ποίηση.

Στη Λαοδίκεια της Φρυγίας εγενήθηκε ο Ζήνων ο ρήτωρ, ο δε πολίτης της Ιέρων την εκόσμησε με πολλά αγάλματα, κτήρια, και αναθήματα.

Στη Στρατονίκη και στα Μύλασα της Καρίας ανεδείχθησαν ο αξιόλογος ρήτωρ Μέννιπος και οι ρήτορες Ευθύδημος και Υβρέας.

Στη Λάμψακο εγεννήθηκαν ο συγγραφέας Χάρων και οι ρήτορες Αδείμαντος και Αναξιμένης καθώς και ο Μητρόδωρος, εταίρος του Επίκουρου.

Στη Σκήψη, πόλη της Τρωάδος, εγεννήθηκε τη 2η εκατονταετηρίδα π.Χ. ο Δημήτριος, ο οποίος έγραψε τον Τρωικό διάκοσμο, όπως πολλές φορές το αναφέρει ο Στράβων, αλλά το σπουδαιότερο σε αυτή την πόλη ήταν ότι υπήρχε εκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα η βιβλιοθήκη του Αριστοτέλη, την οποία ο μεγάλος φιλόσοφος παρέδωσε στον Θεόφραστο και εκείνος στον Σκήψιο Νηλέα.

Οι απόγονοι όμως αυτού, έναντι μεγάλου

χρηματικού ποσού, επώλησαν, και τα βιβλία του Αριστοτέλη, και τα βιβλία του Θεόφραστου, στον Απελλικόντα, τον Τήιον, ο οποίος τα μετέφερε στην Αθήνα, όπου μετά την κατάληψή της από τον Ρωμαίο Σύλλα, αυτός τα πήρε και τα μετέφερε στη Ρώμη.

Εάν λοιπόν ο ελληνισμός είχε ακμάσει τόσο πολύ και σε μικρές πόλεις, εύκολα μπορούμε να καταλάβουμε και να συμπεράνουμε τι επίδραση και έκταση έλαβε σε άλλα μεγαλύτερα και σημαντικότερα κέντρα της Μικράς Ασίας.

Σε αυτή τη χερσόνησο το ελληνικό έθνος οφείλει τον Αρριανό, τον Διονύσιο τον Αλικαρνασσέα, τον Δίωνα, τον Κάσσιο, τον περιώνυμο Γαληνό, τον ονομαστό Επίκτητο, τον Δίωνα Χρυσόστομο, τον Στράβωνα, τον Πausανία, και τον Απόστολο Παύλο.

Σε αυτήν οφείλει τις επτά Εκκλησίες, που περιέγραψε και απαθανάτισε η Αποκάλυψη, τους λαμπρότερους εκκλησιαστικούς ρήτορες Βασίλειο και Γρηγόριο, τους αρχιτέκτονες της Αγίας Σοφίας Ανθέμιο τον Τραλλιανό και Ισιδώρο τον Μιλήσιο.

Αλλά και στις άλλες χώρες, που κατακτήθηκαν από τον Μέγα Αλέξανδρο στην υπόλοιπη Ασία, δεν υπήρχε προηγουμένως ίχνος ελληνισμού, παρά μόνο στην Αίγυπτο η ελληνική πόλη Ναύκρατις.

Η Ναύκρατις κτίστηκε, βασιλεύοντας του Άμασι, στον Κανωβικό βραχίονα του Νείλου, σε κοντινή απόσταση από την Αλεξάνδρεια.

Αρχικά κατοικήθηκε από Μιλήσιους, μετά και από άλλους Έλληνες, που ήλθαν από διάφορες πόλεις, και τούτο, γιατί αποτελούσε κομβικό σημείο του εξωτερικού εμπορίου, που γινόταν από τον Νείλο, ήταν δε και ονομαστή για τα περίτεχνα αγεία της.

Έτσι λοιπόν δημιουργείται εκ βάθρων ο νέος ελληνικός κόσμος από τους Σελευκίδες και τους Πτολεμαίους. Το κράτος των Σελευκιδών είχε σαν αρχή τις ακτές της Συρίας, και έφθανε μέχρι τις ανατολικότερες χώρες της Παρθυαίας, της Βακτριανής και της Ινδικής, στην οποία ο Σέλευκος ο Α΄ αναγκάστηκε να αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της, χωρίς όμως να διακόψει τις σχέσεις του με αυτήν.

Στις χώρες, που ευρίσκονταν πριν από την Ινδική, στα μέσα της 3ης εκατονταετηρίδας π.Χ. προέκυψαν νέα αυτοτελή κράτη, που δημιουργήθηκαν με κύρια αιτία την κακοήθεια και την ακολασία του Αντίοχου του Β΄.

Έλληνας αγνώστου καταγωγής ονόματι

Θεόδωτος ή Διόδωτος εστασίασε και ίδρυσε το Βακτριανό βασίλειο, το οποίο έφθανε μέχρι τα σύνορα της Ινδικής και έγινε τόσο μεγάλο και πυκνοκατοικημένο, ώστε να περιλαμβάνει βεβαιωμένα χίλιες πόλεις.

Ο Θεόδωτος ο Β΄ εκθρονίστηκε το 219 π.Χ. από τον Ευθύδημο, που καταγόταν από τη Μαγνησία, αυτός δε παραμένει σαν ανεξάρτητος ηγεμόνας με την ανοχή του Αντίοχου του Γ΄, με τον οποίο συνομολογεί συμμαχία και κηδεμονία.

Μετά τον θάνατο του Ευθύδημου περί το 195 π.Χ., το Βακτριανό κράτος χωρίζεται στα δύο. Ο γιος του Ευθύδημου Δημήτριος διατήρησε ένα μέρος από την πατρώα γη, την δε υπόλοιπη Βακτριανή κατέλαβε ο Μένανδρος. Ο γιος του Μενάνδρου Ευκρατίδας ο Α΄ με τη συνεργασία των Πάρθων ενίκησε τον Δημήτριο, και πέτυχε και πάλι την ενότητα του Βακτριανού κράτους. Μετά από λίγο όμως, το 134 π.Χ., ο Ευκρατίδας νικηθήκη από τους πρώην συμμάχους του Πάρθους, και έτσι τελειώνει μια περίοδος, όπου αυτό κυβερνήθηκε από Έλληνες πάνω από 150 χρόνια.

Και αυτοί όμως οι Πάρθοι δεν έμειναν αναίσθητοι στις χάρες του ελληνισμού. Στην αυλή του ηγέτη τους Αρσάκη ο Τραλλιανός Ιάσων απήγγελε τραγωδίες του Ευριπίδη και του Σοφοκλή, πολλές δε πόλεις της χώρας τους, που περιλάμβανε τις εκτάσεις μεταξύ των ποταμών Ινδού και Ευφράτη, έχουν ελληνικά ονόματα, όπως περιγράφει ο ιστορικός Πολύβιος: Λαοδίκεια, Στάσις, Μεθώνη, και Επιφάνεια, όπως ονομάστηκαν τα αρχαία Εκβάτανα.

Αυτός ήταν ο αρχαίος ελληνισμός, που, όχι μόνο επηρέαζε στις χώρες αυτές το πνεύμα και την τέχνη, αναζωπύρωνε ακόμη και αυτή την πολιτική δράση, δημιουργώντας νέες συνθήκες ζωής, όταν οι περιστάσεις το επέτρεπαν.

Στην Αίγυπτο, σαν άξιες λόγου πόλεις, αναφέρονται τρεις (εκτός την Αλεξάνδρεια, που ίδρυσε ο Μέγας Αλέξανδρος), η Φιλαδέλφεια, η Πτολεμαίς και η Αρσινόη. Η Πτολεμαίς ήταν κτίσμα του αρχηγέτου των Πτολεμαίων, του αποκαλούμενου και Σωτήρος, για την οποία ο Στράβων χαρακτηρίστικά λέγει “Πόλις μεγίστη ἐν Θηβαΐδι, ἔχουσα καὶ σύστημα πολιτικὸν ἐν τῷ ἑλληνικῷ τρόπῳ”.

Στον αποδιδόμενο στον Αρριανό Περίπλου του Αδολικού κόλπου, σήμερα καλούμενου Bab-el-Mandeh, αναφερόμενος στον βασιλέα των χωρών ο συγγραφέας αυτών, λέγει ότι ήταν “γραμμάτων ἑλληνικῶν ἔμπειρος”. Στην αντικρινή δε παρα-

λία της Αραβίας αναφέρονται οι πόλεις Αρέθουσα, Λάρισα, Χαλκίς, Βερενίκη και Σωσίππου λιμνή. Πρέπει όμως να γίνει αναφορά και στη σημαντική πόλη Σελεύκεια, που ιδρύθηκε στις όχθες του ποταμού Τίγρεως και που αποτέλεσε σημαντικό κόμβο εμπορίου για τις γύρω χώρες με σκοπό την προώθηση των προϊόντων τους στις πλούσιες αγορές των πόλεων της Συρίας.

Από τις πολυτελείς πόλεις της Συρίας τέσσερις ήταν οι πιο ονομαστές, η Αντιόχεια, η Σελεύκεια, η Λαοδίκεια και η Απάμεια, που έγιναν αργότερα και ονομάστηκαν “**ἀδελφαὶ ἀλλήλων**” και “**ἀδελφοὶ δήμοι**” στη χρήση νομισμάτων, όπως αναφέρει ο Στράβων.

Η Αντιόχεια κτίστηκε στις όχθες του ποταμού Ορόντη από τον Σέλευκο. Όταν αυτός δε έγινε κύριος της Συρίας, την κατέστησε πρωτεύουσα του βασιλείου του, και χώρισε τις ανατολικές επαρχίες υπό τη διοίκηση του Αντίοχου του Γ΄.

Η Αντιόχεια ήταν τετράπολη, δηλαδή την αποτελούσαν τέσσερα τμήματα, κάθε ένα από το οποίο είχε δικό του τείχος, όλα δε μαζί είχαν ένα άλλο κοινό τείχος, που τα περιέκλειε. Η κύρια λεωφόρος της είχε μήκος τριάντα σταδίων, και ήταν ο τόπος των μεγάλων εμπορικών καταστημάτων. Οι πρώτοι κάτοικοί της ήταν Αθηναίοι, Μακεδόνες, Κρήτες και Κύπριοι, με πλειοψηφία των Αθηναίων, γεγονός που επιβεβαιώνει τη δημιουργία από τον Σέλευκο χάλκινου αγάλματος της θεάς Αθηνάς.

Επί πολλά χρόνια οι Αντιοχείς διατήρησαν τον χαρακτήρα της ευγενέστατης ελληνικής φυλής, την ευφυΐα, τον λόγο, το αττικό ιδίωμα της γλώσσας και την αγάπη για τα γράμματα και τις τέχνες.

Παρ’ ότι η Αντιόχεια κτυπήθηκε από ισχυρούς και καταστρεπτικούς σεισμούς, διέσωσε επί μακρόν την ευημερία της, με ιδιαίτερη ακμή την περίοδο του Χριστιανισμού. Η Σελεύκεια στην περιοχή Πιερία, κτισμένη στις όχθες του ποταμού Ορόντη αποτελούσε το λιμάνι της Αντιόχειας, με ιδιαίτερα σημαντική εμπορική κίνηση.

Η Λαοδίκεια στη θάλασσα ήταν ονομαστή για το αξιόλογό της εμπόριο, η δε Απάμεια, η πρώην Πέλλα, ήταν ιδίως στρατιωτική πόλη, γιατί εκεί εκτρέφοντο οι πεντακόσιοι πολεμικοί ελέφαντες του Σέλευκου, και εκεί στρατοπέδευε και το κύριο μέρος του στρατού του. Στη βόρεια ή άλλως άνω Συρία υπήρχαν άλλες είκοσι έξι μικρές πόλεις, από τις οποίες θα ονομάσουμε μόνο μια, τα Σαμόσατα, που υπήρξε η πατρίδα του Λουκιανού.

Καιρός είναι όμως να μελετήσουμε πώς ήταν οργανωμένες οι πολυάριθμες πόλεις της Ασίας. Μερικές από αυτές, όπως είδαμε, κατοικήθηκαν αρχικά από Έλληνες μαζί με ιθαγενείς, όπου επεκράτησαν οι πρώτοι, και τελικά όλοι ελογίζοντο σαν Έλληνες.

Κάθε άλλη αντιδιαστολή προς αυτούς, ονομαζόταν “έθνος”.

Όλες οι πόλεις ήταν οργανωμένες με το αστικό σύστημα των αρχαίων ελληνικών αυτοτελών πόλεων, δηλαδή Δήμο, Βουλή, τους Αρχοντες και τους Στρατηγούς.

Και παρ’ ό,τι αρχικά επικρατούσε σε αυτές και εφαρμοζόταν η βούληση και η θέληση των Σελευκιδών, με την πάροδο του χρόνου έγιναν όλες σχεδόν αυτοτελείς και ανεξάρτητες.

Με την ουσιαστική αυτή αλλαγή απολάμβαναν ιερότητα και ασυλία, δηλαδή απηλλάγησαν από στρατιωτικές υποχρεώσεις και τη δικαστική παρέμβαση των βασιλικών αρχόντων, έγιναν δε αυτόνομες και ελεύθερες, έχοντας πλήρη αστική αυτονομία, απηλλαγμένες από κάθε επιβολή φόρου ή την παρουσία φρουράς.

Πολλές από αυτές καλούνταν “Μητροπόλεις”, π.χ. η Αντιόχεια ή “Ναυαρχίδες”, π.χ. η Τύρος, όταν διέθεταν ναυπηγεία, ή ναυτική δύναμη στόλου. Το σπουδαιότερο όμως προνόμιο που απέκτησαν οι πόλεις αυτές ήταν η δυνατότητα να κόβουν αργυ-

ρά νομίσματα με διαφορετική νομισματική βάση από αυτή του Σελευκίδη βασιλέα, απεικονίζοντας όμως στη μια πλευρά τους την προτομή του.

Ένα όμως από τα πλέον περίεργα του ελληνισμού αυτής της περιόδου είναι ότι οι πόλεις αυτές της Ασίας διατήρησαν τον εθνικό τους χαρακτήρα περισσότερο από άλλες, που κτίστηκαν προγενέστερα στην πρώτη του περίοδο.

Οι πόλεις της κάτω Ιταλίας και της Σικελίας, αν και αποικίσθηκαν αρχικά μόνο από Έλληνες, περιέλαβαν λέξεις, συνήθειες, δοξασίες και μυθικές παραδόσεις των ιθαγενών, σε σημείο τελικά να διαφέρουν από τους άλλους Έλληνες.

Η επίδραση αυτή των ιθαγενών στους Έλληνες φαίνεται από δύο γεγονότα. Τά ελληνικά σταθμά και νομίσματα ήταν, όπως είναι γνωστό, το τάλαντο, η μνα και η δραχμή.

Οι Έλληνες της Ιταλίας και της Σικελίας είχαν μεν το τάλαντο, αλλά το υποδιαιρούσαν σε λίτρες και ουγκίες, ονομάζοντας τα πολλαπλάσια και υποπολλαπλάσια σε πεντόλιτρο, ημιλίτρο, πεντόγκιο.

Εκτός δε αυτού, άλλαξαν και ονομασία, και εκλήθησαν «Ιταλιώται» και «Σικελιώται» από τους ιθαγενείς, ενώ οι κτισμένες από τους Σελευκίδες πόλεις και από τον Μακεδονικό ελληνισμό διέσωσαν αναλλοίωτο τον πατριό τους χαρακτήρα. ■